

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з дисциплін

**“СОЦІАЛЬНА РОБОТА”, “ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ
РОБОТИ”, “ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ
РОБОТИ”, “МЕТОДИ СОЦІАЛЬНО-
ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”**

(для бакалаврів, магістрів)

МАУП

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2013

Підготовлено професором кафедри соціології *Н. М. Чернухою*

Затверджено на засіданні кафедри соціології (протокол № 17 від 22.06.09)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Чернуха Н. М. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни “Соціальна робота”, “Теорія соціальної роботи”, “Технології соціальної роботи”, “Методи соціально-педагогічних досліджень” (для бакалаврів, магістрів). — К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2013. — 31 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисциплін “Соціальна робота”, “Теорія соціальної роботи”, “Технології соціальної роботи”, “Методи соціально-педагогічних досліджень”, теми для написання рефератів, інформаційних повідомлень та доповідей, питання для самоконтролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2013
- © ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2013

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасний етап розвитку української держави, демократичні перетворення, глобалізація процесу соціалізації підростаючого покоління зумовили потребу в підготовці у вищих навчальних закладах фахівців нових професій, до яких належить і професія соціального працівника. Ідея допомоги людям, які опинились у скрутній життєвій ситуації, завжди була і залишається актуальною у будь-якому соціумі. А соціальна робота, яка виникла як суспільне явище, суспільний інститут і сфера діяльності людей, поступово стає об'єктом різнобічного наукового дослідження.

Поняття “соціальна робота” у сучасному освітньому просторі використовується у таких основних значеннях:

- соціальна робота розглядається як професійна діяльність із надання допомоги індивідам, групам, громадам, щоб поліпшити чи відновити їхню здатність до соціального функціонування;
- соціальна робота — це галузь наукових знань, що ґрунтується на сукупності концепцій і теорій, досліджує принципи та закономірності, соціальні моделі, має свій об'єкт і предмет дослідження, системі наукових понять і категорій, сукупність методів дослідження; це вид діяльності, головна функція якого полягає у виробленні та теоретичній систематизації знань про соціальну сферу;
- соціальна робота розглядається як навчальна дисципліна, мета якої — дати цілісне уявлення про зміст соціальної роботи, її основні напрями, організацію діяльності, технології, інструментарій тощо.

Всі зазначені аспекти значення поняття “соціальна робота” перебувають в інтеграційній площині, нерозривно взаємопов'язані.

Методичні рекомендації спрямовані на реалізацію завдань навчальних програми дисциплін “Соціальна робота”, “Теорія соціальної роботи”, “Технології соціальної роботи” та “Методи соціально-педагогічних досліджень” передбачають такі завдання:

- допомогти студентам зрозуміти сутність соціальної роботи, її суспільне значення, коло потрібних знань і навичок для успішної професійної діяльності у майбутньому;
- визначити об'єктивну зумовленість соціальної роботи в Україні;
- проаналізувати сучасні підходи до оптимізації втілення суб'єктної ролі людей в усіх сферах життя суспільства в процесі життєзабезпечення і діяльності особистості тощо.

Сучасний соціальний працівник — це фахівець у галузі соціальної інженерії і технології. Як соціолог і педагог, він глибоко

розуміється на правових, моральних та психологічних регулятивах життєдіяльності людей, здатний і готовий у доброзичливій формі надати їм кваліфіковану допомогу. Для цього випускник вищого навчального закладу зі спеціальності “Соціальна робота” повинен:

- знати теоретичні та методологічні основи соціальної роботи, її історичні корені, традиції, вітчизняний і зарубіжний досвід, сучасні завдання, шляхи організації соціального захисту населення;
- мати навички соціально-психологічного й ситуаційного аналізу та діагностування умов і рівня життєдіяльності різних соціальних груп;
- уміти здійснювати конкретно-соціологічні дослідження, прогнозувати розвиток соціальних процесів і враховувати їхні результати у своїй роботі, управлінській діяльності, а також у діяльності з врегулюванням соціальних конфліктів;
- мати організаторські здібності, високу загальну культуру, педагогічний хист, бути комунікабельним, співчутливим до чужого горя і труднощів та готовим до самопожертви;
- мати необхідну медико-психологічну підготовку, бути спостережливим, уважним, милосердним, виявляти шану до людини, душевну щедрість, витримку, особисту скромність та інші високі морально-вольові якості;
- бути готовим надавати кваліфіковану юридичну допомогу людям у системі громадського правосуддя;
- знати умови і порядок надання опікунства, здійснювати захист прав дитини;
- уміти працювати з особами, які мають відхилення у фізичному розвитку, зловживають алкоголем, вживають наркотики, престарілими, інвалідами, з тими, хто зазнав дискримінації (на національному, релігійному, політичному, статево-віковому, родинному та іншому ґрунті), відбув покарання за скоєні злочини, засуджений умовно або схильний до правопорушень;
- володіти практичними навичками реалізації у соціально педагогічній практиці сучасних технологій і методів тощо.

Соціальна робота як самостійна наука і навчальна дисципліна має складну інтегральну природу. Свій творчий потенціал вона реалізує через численні функції, основними з яких є гносеологічна, організаційно-виховна, регулятивно-профілактична, інформаційно-комунікативна, соціоінтеграційна, аналітико-прогностична тощо.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
з дисципліни
“СОЦІАЛЬНА РОБОТА”, “ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ
РОБОТИ”, “ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ”,
“МЕТОДИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	Змістовий модуль I. Аналіз та характеристика соціальної роботи у сучасному українському суспільстві
	Історичний генезис благодійництва в Україні
2	Предмет, завдання та структура навчальних курсів “Соціальна робота”, “Теорія соціальної роботи”, “Технології соціальної роботи” та “Методи соціально-педагогічних досліджень”
3	Основні функції й гуманістично-моральні засади соціальної роботи та технологій соціальної роботи
4	Змістовий модуль II. Інтеграція у соціальній роботі
5	Взаємозв'язок соціальної роботи з іншими сферами суспільної практики
6	Соціально-педагогічні закони розвитку суспільства
7	Соціально-педагогічні принципи самопізнання і саморозвитку суспільства
8	Основні засади соціальної роботи як компонент соціальної педагогіки
	Змістовий модуль III. Технології соціальної роботи
9	Сутність та види соціальних технологій
10	Специфіка і класифікації технологій у соціальній роботі
	Інноваційні соціальні технології
Разом годин: 81	

ЗМІСТ
з дисципліни
**“СОЦІАЛЬНА РОБОТА”, “ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ
РОБОТИ”, “ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ”,
“МЕТОДИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”**

Змістовий модуль I. Аналіз та характеристика соціальної роботи у сучасному українському суспільстві

Тема 1. Історичний генезис благодійництва в Україні

Культурно-історичні умови розвитку благодійництва в Україні. Соціальне піклування в Київській Русі. Благодійна роль православної церкви.

Теорія і практика соціальної роботи мають свою специфіку в кожній країні. Так само кожна країна має свою модель соціального виховання.

В кожній країні у процесі історичного розвитку мають місце свої соціально-економічні, історичні, культурні освітньо-виховні традиції. Звісно, є певні відмінності у статусі соціального педагога і соціального працівника, у структурі і системі їх підготовки, навіть у назві професії.

Соціально-педагогічні проблеми в Україні пов'язані з реалізацією тих вимог і завдань, які ставить перед особистістю розмаїте життя.

Особливість ситуації в Україні пов'язана з можливостями стимулювання і розвитку позитивних процесів, подоланням або послабленням негативних явищ у дитячому, підлітковому і молодіжному середовищах, розвитком власних сил особистості, прийняттям самостійних рішень тощо.

Серед багатьох рис, притаманних різним народам, спільними є насамперед співчуття, співпереживання, готовність відгукнутися на чужу біду, надати допомогу.

Зауважимо, що самотутній характер наших попередників формувався завдовго до введення християнства в Київській Русі.

Запроваджуючи християнство на Русі, князь Володимир сам глибоко сприйняв звернені до душі людини положення цього вчення, що закликають людей турбуватися про ближнього, бути милосердними.

Благодійна діяльність набирала в Київській Русі дедалі спрямованішого й організованішого характеру.

Література [1; 2; 4; 5; 7]

Тема 2. Предмет, завдання та структура навчального курсу “Соціальна робота”, “Теорія соціальної роботи”, “Технології соціальної роботи” та “Методи соціально-педагогічних досліджень”

Поняття “соціальна робота” увійшло в соціально-гуманітарну та психолого-педагогічну літературу наприкінці XIX ст. у відповідь на соціальну потребу суспільства у змістовному вираженні практичної діяльності людей, які допомагали бідним.

Об’єкт та суб’єкт соціальної роботи є її предметом та є основним структурним елементом. Під об’єктом розуміють усіх, хто потребує допомоги незалежно від її характеру та специфіки. Усі, хто надає таку допомогу, належать до суб’єктів соціальної роботи. Отже, соціальна робота — це своєрідна взаємодія об’єкта і суб’єкта, результатом якої допомога людям у розв’язанні їхніх життєвих проблем.

Поняття “соціальна робота” розглядається у трьох основних значеннях: як професійна діяльність, як галузь наукових знань, як навчальна дисципліна.

Як навчальна дисципліна соціальна робота визначається структурою навчальних курсів зі містом і рівнем професійних знань, а також сукупністю професійних вимог до випускника спеціальності “Соціальна робота”.

Література [4; 5; 10; 13]

Тема 3. Основні функції й гуманістично-моральні засади соціальної роботи та технологій соціальної роботи

Основними функціями соціальної роботи у сучасних соціокультурних умовах є такі функції:

- гносеологічна;
- організаційно-виховна;
- регулятивно-профілактична;
- інформаційно-комунікативна;
- соціоінтеграційна;
- аналітико-прогностична.

Гуманістично-моральні засади соціальної роботи в Україні базуються на багатих багатотисячолітніх традиціях українського народу (традиції братств, монастирів, релігійних організацій, традиції народної моралі, діяльність громад, сімейне виховання, статус жінки-матері тощо).

Процес становлення соціальної роботи в Україні як науки, без сумніву, поглиблюватиметься під впливом суспільних запитів і власного розвитку. Вже нині її розуміють не тільки як традиційну благодійність чи діяльність державної системи закладів соціального забезпечення, але і як різноманітну суспільну практику, перспективну навчальну і наукову дисципліну. Про це свідчить зокрема той факт, що ця спеціальність запроваджується більш як у 30 вищих навчальних закладах освіти країни. З розширенням і ускладненням завдань практики соціального захисту населення дедалі актуальнішим стає її осмислення, наукове і методичне обґрунтування, достатнє і якісне кадрове забезпечення.

На жаль, поки що в Україні поширений стереотип, згідно з яким соціальна робота розглядається однобічно, переважно як допомога немічним, тимчасове явище, пов'язане із суспільною кризою і філантропією. Зазвичай у такі періоди її значення зростає.

Спільними зусиллями належить утверджувати самостійний науковий статус теорії соціальної роботи в Україні, долати притаманну їй поки що невизначеність.

Сучасному соціуму сьогодні вкрай потрібна державна воля, справедливі закони, мудра політика й конструктивні зусилля для подолання кризи, розбудови такого суспільства, в якому соціальні проблеми й конфлікти розв'язуватимуться цивілізовано, гуманно, на наукових засадах. Соціальна робота як наука, професійна діяльність і галузь суспільної практики сприятиме цим благородним цілям.

Література [3; 5; 6; 14]

Змістовий модуль II. Інтеграція у соціальній роботі

Тема 4. Взаємозв'язок соціальної роботи з іншими сферами суспільної практики

Розглядаючи органи соціальної роботи в Україні, зазначимо, що вони є важливою ланкою в системі соціального управління суспільством і нерозривно пов'язані з політичними, економічними, соціальними процесами. Водночас вони істотно впливають на самопочуття громадян. Нині соціальний захист в Україні перебуває на стадії становлення і розвитку, ведуться пошуки його оптимальної структури, основних функцій, провідних напрямів діяльності на різних рівнях. Зазначена діяльність спрямована на те, щоб за допомо-

гою нормативно-правових, економічних, фінансових, соціально-психологічних, організаційно-технічних засобів і важелів підтримувати соціально вразливі групи населення чи окремих громадян і надавати їм необхідну допомогу.

Провідними категоріями соціальної педагогіки є соціальне середовище та соціалізація особистості. Їх доповнюють категорії соціальної ситуації у формуванні особистості та соціальної адаптації. Означені категорії тісно пов'язані із загальнопедагогічними та загальнопсихологічними категоріями, які у зарубіжній та вітчизняній практиці розглядаються як форми і методи соціальної педагогіки: соціальне виховання, соціальне навчання, самовиховання, самоосвіта, соціальна допомога, самопомога, соціальна активність, самозбереження, самоконтроль, самооцінка, саморегуляція, самопізнання, самовладання та ін.

Мета соціалізації полягає у тому, щоб допомогти вихованцеві вижити у суспільному потоці криз і революцій — екологічних, енергетичних, комп'ютерних тощо, оволодіти досвідом старших, досягнути своє покликання, визначити власне місце у суспільстві, самостійно знайти шляхи найефективнішого самовизначення в цьому. При цьому, людина в процесі соціалізації прагне самопізнання, самоосмислення, самовдосконалення. Ці процеси стимулюють не пасивну адаптацію, а розвиток активного творчого самоствердження у суспільстві. Процес включення індивіда в систему суспільних відносин має двобічний характер. З одного боку, індивід засвоює соціальний досвід, притаманний цьому суспільству, а з другого — активно відтворює у своїй діяльності та відносинах систему соціальних зв'язків, закодовану в соціальному досвіді людства.

Соціально-психологічні механізми соціалізації підростаючих поколінь виявляються в процесі ідентифікації та інтеріоризації.

Література [3; 8–12]

Тема 5. Соціально-педагогічні закони розвитку суспільства

Соціально-педагогічні закони саморозвитку суспільства є актуальними для сучасної педагогічної практики, оскільки форми практичного існування соціально-педагогічної діяльності, зокрема соціальної комунікації, охоплюють усі без винятку функції управління способом життя: планування, організацію, мотивацію і контроль.

Якщо категорії науки відображають певну систему понять, що розкривають її зміст, то закони, що формуються на основі цих категорій

науки віддзеркалюють її сутність. Отже, знання закону — одна з найважливіших умов наукового пізнання.

Дієвість заходів щодо удосконалення способу життя, ефективність управління будь-якою суспільно корисною справою перебувають у безперервній, постійній залежності від ефективності соціально-педагогічного управління комунікативним процесом.

Оволодіння соціально-педагогічними законами управління комунікативним процесом дає можливість удосконалювати методологічні засади системного підходу до управління суспільним життям на всіх його рівнях, а також реалізувати об'єктивно-детерміновані і суб'єктивно-особистісні чинники діяльності особистості у збагаченні нею суспільного життя своєю власною життєдіяльністю.

Зміст застосування соціально-педагогічних законів управління комунікативним процесом полягає у поєднанні принципів системності і детермінізму у дослідженні діяльності, що унаочнює ідею, згідно з якою системна детермінація діяльності функціонує як самодетермінація, саморозвиток, самовдосконалення.

Література [8–11]

Тема 6. Соціально-педагогічні принципи самопізнання і саморозвитку суспільства

Принципи соціальної роботи — це основоположні ідеї, правила, норми поведінки органів соціального захисту та підтримки населення, що зумовлюються закономірностями соціальних процесів і вимогами передової практики.

В сучасних умовах можна виділити три групи принципів соціальної роботи: соціально-політичні, організаційні, психолого-педагогічні, що в свою чергу поділяються на такі принципи:

- принцип детермінізму;
- принцип гносеологічного підходу;
- принцип особистісного підходу;
- принцип єдності свідомості та діяльності;
- принцип гуманізму тощо.

Література [3; 9; 10; 12]

Тема 7. Основні засади соціальної роботи як компонент соціальної педагогіки

Соціальна робота як наука послідовно і ретельно опрацьовує різні проблеми в теоретичному і методологічному плані, є основою для їх-

нього кваліфікованого практичного вирішення. При цьому вона тісно взаємодіє з іншими науками (політологією, соціологією, педагогікою, культурологією, психологією), оскільки має споріднений з ними об'єкт дослідження — соціальні відносини, процес їх формування, взаємодію людей, їхню поведінку, ціннісні орієнтації, конкретні форми й способи подолання труднощів тощо. Водночас соціальна робота як наука широко вивчає практичну діяльність у різних регіонах, умовах, серед різних верств населення, відповідних служб, з одного боку, допомагаючи їй коригувати, вдосконалювати, відпрацьовувати оптимальні моделі, а з другого — виявляти й досліджувати нові проблеми, збагачуючись і розвиваючись.

Закономірності, як важливий системотворчий елемент цієї науки, є формою концентрації знань предмета, що виражають сталі, повторювані, об'єктивно зумовлені зв'язки між сутностями явищ і процесів у соціальній роботі. Це інтегровані висновки філософії, соціології, соціальної психології, педагогіки, а також фундаментальні напрацювання безпосередньої теорії соціальної роботи.

Література [10–12; 14; 15]

Змістовий модуль III. Технології соціальної роботи

Тема 8. Сутність та види соціальних технологій

За допомогою соціальних технологій (інформаційних, навчальних, впроваджувальних, політичних, управлінських) можна своєчасно залагодити соціальні конфлікти, зняти соціальну напругу, запобігти катастрофам, заблокувати ризиковані ситуації, прийняти оптимальні управлінські рішення і виконати їх.

Одні вчені визначають їх як діяльність, в результаті якої досягається поставлена ціль і визначається об'єкт діяльності. Інші характеризують соціальні технології як елемент механізму управління і засобів перекладу абстрактної мови науки на конкретну мову досягнення поставлених цілей. Треті представляють сутність соціальних технологій як інноваційну систему методів: виявлення і використання прихованих потенціалів соціальної системи, одержання оптимального соціального результату при найменших управлінських витратах.

Соціальні технології, на думку І. Пінчука, можуть бути також розглянуті як сукупність операцій, процедур соціального впливу на шляху отримання оптимального соціального результату (зміцнення соціальної організації, поліпшення умов життя людей, запобігання конфліктам тощо).

Соціальна технологія — найважливіший елемент механізму керування. Вона характеризується як сукупність методів вирішення тієї чи іншої соціальної проблеми.

Найважливішою і найціннішою є диференціація соціальних технологій вирішення найважливіших завдань, проблем соціального захисту, що розрізняються засобами надання допомоги тим, хто її потребує. При цьому диференціюється вся практика соціальної допомоги з особливими моделями соціальної роботи, що об'єднує різноманітні засоби надання допомоги.

Література [11; 12; 14; 15]

Тема 9. Специфіка і класифікації технологій у соціальній роботі

Соціальна робота є насамперед різновидом соціальної системи, що має справу з людьми — клієнтами і соціальними працівниками — та стосунками, що виникають між ними.

Соціальна робота містить три компоненти:

- а) соціальну роботу як науку;
- б) соціальну роботу як навчальну дисципліну (цикл навчальних дисциплін);
- в) соціальну роботу як вид діяльності;

Одним із найважливіших завдань соціальної роботи як науки є аналіз наявних форм і методів соціальної роботи, розробка оптимальних методів і технологій вирішення різноманітних соціальних та інших проблем індивідів, верств і груп населення.

Технології мають в основному навчальний, інформаційний характер, коли йдеться про соціальну роботу як навчальну дисципліну.

Соціальна робота являє собою своєрідну систему, що включає об'єкти, суб'єкти, зміст, засоби керування, функції та цілі. Основними є врахування специфіки об'єктів і видів соціальної роботи. Об'єкти соціальної роботи досить різноманітні — інваліди і діти, підлітки з девіантною поведінкою, неповні, багатодітні сім'ї та ін. Цим обумовлена різноманітність технологій соціальної роботи.

Найважливішою і найціннішою є диференціація соціальних технологій вирішення найважливіших завдань, проблем соціального захисту, що розрізняються засобами надання допомоги тим, хто її потребує. При цьому диференціюється вся практика соціальної допомоги з особливими моделями соціальної роботи, що об'єднує різноманітні засоби надання допомоги.

Література [10–12]

Тема 10. Інноваційні соціальні технології

Поняття “соціальна інновація” можна визначити як свідомо організоване нововведення або нове явище в практиці соціальної роботи, що формується на певному етапі розвитку суспільства відповідно до соціальних умов, що змінюються і що має за мету ефективні позитивні перетворення в соціальній сфері.

Соціальні інновації різноманітні. Це насамперед пов’язано з різноманіттям явищ соціального життя.

Джерелами соціальних інновацій є зміни зовнішнього середовища, соціальні проблеми, що повсякчас виникають і які неможливо вирішити за допомогою традиційних методів, а також зміни потреб суспільства і його членів. Невирішеність тих або інших соціальних проблем дає імпульс до розробки нових засобів і норм у соціальній сфері. Так були створені й поширилися “телефони довіри”, за допомогою яких надається анонімна психологічна допомога людям у стресових ситуаціях. Так виникли соціальні притулки тощо.

Соціальні інновації посилюють процеси соціальної мобільності, на що є здатні деякі традиційні форми і методи забезпечення соціальних гарантій.

Під інноваційним прогресом розуміють процес народження нової ідеї, її експериментальну апробацію, поширення та використання.

Література [10–12; 14; 15]

ПИТАННЯ ДЛЯ РЕФЕРАТИВ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ

1. Робота соціального педагога в сучасних соціокультурних умовах.
2. Становлення соціально-педагогічної діяльності в період розбудови демократичного суспільства.
3. Міжнародні стандарти соціальної роботи та їх роль у соціально-педагогічній діяльності в Україні.
4. Правові засади соціальної роботи в сучасному українському суспільстві.
5. Наукові парадигми соціальної роботи та їх роль у практичній діяльності соціального працівника.
6. Роль ООН у формуванні соціальної політики в Україні.
7. Актуальні питання соціально-педагогічної діяльності щодо захисту конституційних прав громадян.

8. Проблеми роботи соціальних педагогів різних типів суспільств: порівняльний аналіз.
9. Проблеми та завдання розвитку соціально-педагогічної діяльності в Україні
10. Розвиток принципів соціально-педагогічної роботи (аналіз теорій наукових шкіл).
11. Проблеми взаємодії служб соціально-педагогічної діяльності.
12. Сутність модерністського підходу в соціально-педагогічній діяльності.
13. Становлення національної моделі роботи соціального педагога.
14. Традиції допомоги та взаємодопомоги в українському суспільстві.
15. Національні традиції обцинної допомоги.
16. Відродження філософії братств у кризові періоди розвитку України.
17. Проблема дотримання принципу толерантності у роботі соціального педагога.
18. Правові гарантії дотримання принципу конфіденційності та анонімності.
19. Проблема встановлення волонтерського руху.
20. Роль релігійних конфесій і благодійних організацій у соціально-педагогічній діяльності.
21. Досвід роботи центрів із жінками, які зазнали насильства.
22. Проблеми розвитку концепції відповідального батьківства.
23. Проблеми становлення практики будинків сімейного типу в Україні.
24. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи з дезадаптованою молоддю.
25. Превентивно-реабілітаційні методи в сучасній соціально-педагогічній діяльності.
26. Актуальні питання превентивної практики соціально-педагогічної діяльності із проблем ВІЛ/СНІДу, інших соціальних хвороб.
27. Проблеми впровадження превентивних і реабілітаційних програм в Україні.
28. Проблема методів соціально-педагогічної діяльності з людьми, що повернулися з місць позбавлення волі.
29. Соціальна вулична робота як метод соціально-педагогічної діяльності.
30. Практика підготовки соціальних педагогів за кордоном.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Особливості методики соціально-педагогічної діяльності з різними верствами населення.
2. Сутність технологій соціально-педагогічної діяльності.
3. Форми технологій соціально-педагогічної діяльності.
4. Види технологій соціально-педагогічної діяльності.
5. Аспекти підвищення технологічного рівня соціально-педагогічної діяльності.
6. Етапи соціально-педагогічних технологій.
7. Особливості і характеристики соціально-педагогічної діяльності.
8. Характеристика змісту технологізації соціального процесу.
9. Організаційні форми соціально-педагогічної роботи, їх характеристики.
10. Ознаки організаційних форм технологій соціально-педагогічної діяльності.
11. Технології побудови проекту організаційної форми.
12. Особливості принципів соціально-педагогічної діяльності.
13. Характеристика групи психологічних принципів.
14. Роль організаційних принципів у соціально-педагогічній діяльності.
15. Культурно-історичні передумова зародження благодійництва в Київській Русі.
16. Традиції соціальної підтримки за часів козацтва.
17. Соціально-благодійна діяльність українських братств.
18. Сільська громада як осередок соціального захисту нужденних.
19. Особливості соціальної підтримки населення в Україні наприкінці XIX — на початку XX ст.
20. Соціальне значення діяльності Товариства Червоного Хреста.
21. Соціально-педагогічна діяльність у 20–30-ті роки XX ст.
22. Досвід ресоціалізації неповнолітніх у педагогічній діяльності А. С. Макаренка, С. М. Ріверса, Н. М. Шульмана.
23. Соціально-педагогічна діяльність С. Т. Шацького.
24. Особливості та проблеми соціально-педагогічної діяльності в 60–80-х роках XX ст.
25. Соціально-педагогічна діяльність з дітьми, які залишились без батьківського піклування.
26. Поняття сирітства. Форми опіки дітей в Україні: усиновлення, опіка, піклування, прийомна сім'я, дитячі будинки сімейного типу.

27. Особливості соціалізації дітей у закладах інтернатного типу. Соціальне сирітство.
28. Особливості соціальної підтримки дітей і молоді з обмеженими функціональними можливостями.
29. Поняття інвалідності. Типологія інвалідності.
30. Причини відхилень у здоров'ї. Характеристика підходів до вирішення проблем людей з обмеженими функціональними можливостями.
31. Правила реабілітації дітей з обмеженою дієздатністю.
32. Зміст соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю з обмеженими функціональними можливостями.
33. Соціально-педагогічна робота з молоддю.
34. Особливості молодіжної субкультури.
35. Типові проблеми сучасної молоді.
36. Роль міжнародних стандартів у вдосконаленні соціальної роботи.
37. Соціально-демографічні показники проблем сучасної сім'ї. Поняття дисфункціональної сім'ї.
38. Основні проблеми і ролі в дисфункціональних сім'ях.
39. Забезпечення умов підвищення ролі сім'ї у соціальному становленні дитини.
40. Насильство в сім'ї. Види насильства: психологічне, фізичне.
41. Подолання насильства в сім'ях як актуальна проблема соціально-педагогічної діяльності.
42. Соціально-правовий захист дітей і жінок від домашнього насильства.
43. Методи роботи соціального педагога із сім'єю, в якій виникли конфлікти.
44. Практика роботи центрів із жінками, які зазнали насильства.
45. Форми і методи соціального патронажу над дисфункціональними сім'ями.
46. Практика діяльності служб у справах неповнолітніх.
47. Діяльність служб соціальної роботи з молодими сім'ями.
48. Методи соціально-педагогічної і соціально-реабілітаційної діяльності з дисфункціональними сім'ями.
49. Розвиток напрямів реабілітаційних програм у кризових центрах соціальної допомоги, притулках-сховищах для жінок і дітей — жертв насильства.
50. Досвід соціальних служб і спеціалізованих центрів з роботи із сім'єю та дітьми.

51. Превентивно-реабілітаційні методи в сучасній соціальній та соціально-педагогічній діяльності.
52. Роль молодіжних недержавних організацій у програмах попередження негативних явищ.
53. Особливості роботи соціального педагога в основних сферах життєдіяльності молоді.
54. Сутність організації змістовного дозвілля, залучення до сучасних видів трудової діяльності, видів спорту.
55. Поняття девіантної поведінки.
56. Теорії девіації. Види девіантної поведінки.
57. Фактори ризику девіантної поведінки дітей і молоді.
58. Характеристика програм попередження негативних явищ у молодіжному середовищі.
59. Стадії формування залежності від наркотичних і психотропних речовин.
60. Форми та методи роботи соціального педагога з дітьми та молоддю, схильними до девіантної поведінки.
61. Формування здорового способу життя молоді як напрям соціально-педагогічної роботи.
62. Психологічні умови розвитку принципу активізації в соціально-педагогічній роботі.
63. Метод “рівний рівному” в соціально-педагогічній роботі.
64. Визначні періоди становлення науки і практики соціально-педагогічної діяльності.
65. Принципи та методи наукового обґрунтування соціально-педагогічної діяльності.
66. Проблема реалізації нових підходів соціально-педагогічної діяльності у відкритому соціальному просторі.
67. Досягнення співвідношення провідних та інноваційних соціальних технологій.
68. Проблеми впровадження інноваційних технологій.
69. Принципи поєднання традиційних та інноваційних технологій в соціально-педагогічній діяльності.
70. Розробка нових принципів практичної діяльності у відкритому суспільстві: толерантність, конфіденційність, анонімність.
71. Принцип доступності в роботі соціального педагога.
72. Розвиток волонтерського руху, недержавних і релігійних організацій на підтримку вирішення актуальних питань соціально-педагогічної діяльності.

73. Проблема ресурсного забезпечення актуальних напрямів практики соціально-педагогічної діяльності.
74. Молодіжний рух і Україні як дієва соціальна система.
75. Організація молодіжного руху.
76. Особливості “неформального” молодіжного руху в умовах трансформації суспільства.
77. Державна молодіжна політика в сімейно-побутовій сфері.
78. Соціальні проблеми духовного розвитку молоді та її громадянська позиція.
79. Основні напрями діяльності соціального педагога в дитячих і молодіжних організаціях.
80. Діяльність соціального педагога з вихованцями: групові та масові форми виховної роботи.
81. Основи етичної комунікації в професійній діяльності соціального педагога.
82. Етичні засоби подолання конфліктів у соціально-педагогічній діяльності.
83. Професійно-етичний кодекс як підґрунтя поведінки соціального педагога.
84. Особливості етикету соціального педагога.
85. “Телефон довіри” як форма дистанційної соціально-педагогічної допомоги.
86. Специфіка соціально-педагогічної роботи з обдарованими дітьми та молоддю.
87. Технології визначення ефективності соціально-педагогічної роботи.
88. Рекламно-інформаційні технології в діяльності соціального педагога.
89. Технології соціальної терапії в діяльності соціального педагога.
90. Інноваційні технології соціальної терапії в діяльності соціального педагога.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Модуль I.

Варіант 1

1. Історичні передумови соціальної роботи.
2. Соціальна робота як наука.
3. Соціальна політика — це...

Варіант 2

1. Становлення і розвиток соціальної роботи.
2. Соціальна робота як навчальна дисципліна.
3. Соціальний захист — це...

Варіант 3

1. Характеристика суб'єктів і об'єктів соціальної роботи, їх взаємозв'язок і взаємообумовленість.
2. Цінності в соціальній роботі.
3. Соціальна підтримка — це...

Варіант 4

1. Зв'язок соціальної роботи з іншими науками і сферами суспільного життя.
2. Проблемне поле соціальної роботи в сучасному суспільстві.
3. Соціальна допомога — це...

Варіант 5

1. Дохристиянські общини.
2. Волонтерський рух в інституційному просторі.
3. Соціальна робота — це...

Варіант 6

1. Церковна добродійність за часів Київської Русі
2. Поняття соціальної політики.
3. Соціальний працівник — це...

Варіант 7

1. Система захисту потребуючих за Петра I.
2. Соціальна політика держави і соціальна робота: взаємозв'язок і взаємовплив.
3. Соціальна реабілітація — це...

Варіант 8

1. Системний підхід до соціальної роботи за Катерини II.
2. Соціальна робота і суспільні рухи.
3. Соціальне пристосовування — це...

Варіант 9

1. Соціальна робота на сучасному етапі.
2. Морально-гуманістичні атрибути соціальної роботи.
3. Соціальні гарантії — це...

Варіант 10

1. Актуальні проблеми соціальної роботи в Україні.
2. Державно-правові основи соціальної роботи.
3. Соціальне управління – це...

Модуль II.

Варіант 1

1. Феноменологія поняття “клієнт”.
2. Етика соціального працівника.

Варіант 2

1. Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи.
2. Сфери діяльності і функції соціального працівника.

Варіант 3

1. Людина і соціальна група в системі соціальної роботи.
2. Особово-професійні характеристики соціального працівника.

Модуль III.

Варіант 1

1. Поняття “сім’я” (традиційна і сучасна модель).
2. Роль соціального працівника в організації соціально корисних зв’язків.
3. Характеристика молоді як об’єкта соціальної роботи

Варіант 2

1. Проблеми сучасної сім’ї.
2. Основні загальнофілософські принципи виправної системи.
3. Зміст і види реабілітації інвалідів.

Варіант 3

1. Стратегія соціальної допомоги сім’ї.
2. Особливості соціальної роботи в етнічному середовищі.
3. Специфіка роботи соціальних служб для молоді.

Варіант 4

1. Феномен старіючої держави в XX–XXI ст.
2. Чинники, які ускладнюють соціальну роботу на селі.
3. Особливості соціальної роботи в системі освіти.

Варіант 5

1. Стереотипне уявлення про старість.

2. Загальне та різне в діяльності соціального педагога і соціального працівника.
3. Принципи роботи з інвалідами.

Варіант 6

1. Стратегія соціальної політики при організації соціальної роботи з літніми людьми.
2. Завдання медико-соціальної роботи.
3. Поняття “інвалід”, “людина з обмеженими можливостями”.

Варіант 7

1. Форми соціального захисту літніх людей.
2. Напрями медико-соціальної роботи.
3. Мета соціальної роботи на селі і її специфіка.

Модуль IV.

Варіант 1

1. Феноменологія поняття “клієнт” у соціальній роботі.
2. Що ми називаємо соціальною роботою? Із наведених відповідей виберіть найбільш повну:
 - а) соціальна робота — це діяльність, державних соціальних служб;
 - б) соціальна робота — це специфічний вид професійної діяльності, надання державного і недержавного сприяння людині з метою забезпечення культурного, соціального і матеріального рівня її життя, надання індивідуальної допомоги людині, родині чи групі осіб;
 - в) Соціальна робота — професійна або волонтерська діяльність, спрямована на підтримку людини.
3. Проаналізуйте проблемну ситуацію і вкажіть шлях професійного виходу з неї.

Мати 16-річного хлопця звернулася із проханням допомогти їй. Син пройшов курс лікування в наркологічному диспансері, вечорами був удома, нікуди не ходив, але почали знову заходити друзі, з якими він раніше “коловся...”.

Варіант 2

1. Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи.
2. Які документи передбачають захист прав дитини? Виберіть найбільш повну відповідь:

- а) “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” (1993); Конституція (Основний закон) України (1996); “Про благодійництво та благодійні організації” (1997);
 - б) “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” (1992); “Основи законодавства України про охорону здоров’я” (1992); “Загальна декларація прав людини” (1948);
 - в) “Женевська декларація прав дитини” (1924); “Декларація прав дитини” (1959); “Конвенція про права дитини” (1989).
3. Проаналізуйте проблемну ситуацію і вкажіть шлях професійного виходу з неї.

Мати живе з дітьми, яким 7 і 9 років, вона пиячить, не цікавиться життям дітей. Діти жебракують на ринку.

Варіант 3

1. Специфіка соціальної роботи в пенітенціарних закладах.
2. Виберіть найбільш повну відповідь, яка дає визначення сім’ї:
 - а) сім’я — найменший первинний соціальний осередок суспільства;
 - б) сім’я — соціальний інститут, об’єднання людей у шлюбі;
 - в) сім’я — мала соціальна група, члени якої пов’язані шлюбними чи родинними відносинами; спільним побутом, взаємною моральною відповідальністю, соціальна необхідність у якій обумовлена потребою суспільства у фізичному і духовному відтворенні населення.
3. Проаналізуйте проблемну ситуацію і вкажіть шлях професійного виходу з неї.

Мати покинула дітей і чоловіка. Батько почав пити. Старший син, якому 15 років, виконував обов’язки дорослих: він варив їсти, прибирав, зібрав урожай картоплі. Але через декілька днів з’ясувалося, що батько пропив і цю картоплю. Хлопчик втік з дому.

Варіант 4

1. Соціально-медичні аспекти соціальної роботи.
2. Визначте яка із наведених відповідей є найбільш повним визначенням соціального сирітства:
 - а) явище, яке обумовлене наявністю дітей, батьки яких померли; діти, які залишилися без опіки; батьки, які безвісти пропали; батьки, які не піклуються про дітей;
 - б) наявність дітей, які залишилися без батьків;

в) явище, яке характеризує дітей, батьки яких відмовилися виконувати свої обов'язки.

3. Проаналізуйте проблемну ситуацію і вкажіть шлях професійного виходу з неї.

Батько і мати хвилюються за сина, який останнім часом часто просить грошей, ходить “наче сонний”, погано спить і їсть. Якось мама в кишені сина знайшла кульочок з “травичкою”.

Варіант 5

1. Основи волонтерського руху в соціальній роботі.

2. Виберіть найбільш повні відповіді, у яких наведено основні документи правової бази соціального захисту інвалідів:

а) Декларація про права інвалідів (ООН, 1975); Конвенція про права дитини (ООН, 1989); Декларація про права розумово відсталих осіб (ООН, 1971);

б) Декларація прав людини; Конституція України; Закон про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні;

в) Громадський кодекс України; Сімейний кодекс України.

3. Проаналізуйте проблемну ситуацію і вкажіть шлях професійного виходу з неї.

21-річна дівчина дізналася, що ВІЛ-інфікована. Вона у відчаї, не знає, як далі жити...

Варіант 6

1. Урахування факторів дискримінації в соціальній роботі.

2. Зробіть правильний вибір терміна, який відповідає такому змісту: “певні способи поведінки, діяльності, мислення людини, які не відповідають встановленим у цьому суспільстві нормам і цінностям”:

а) адиктивна поведінка;

б) девіантна поведінка;

в) деформація особистості.

3. Проаналізуйте проблемну ситуацію і вкажіть шлях професійного виходу з неї.

16-річна дівчина завагітніла, батьки примушують її зробити аборт. Дівчина перелякана, не хоче ні з ким говорити...

Варіант 7

1. Професійні ризики в соціальній роботі.

2. Якими категоріями характеризується девіантна поведінка? Виберіть найбільш повну відповідь:
 - а) особи з акцентуацією характерів, астеніки, шизоїди, епілептоїди;
 - б) поведінка, яка відхиляється від норм психічного здоров'я, антисоціальна поведінка;
 - в) поведінка з порушенням правових норм, делінквентна поведінка, кримінальна поведінка.
3. Проаналізуйте проблемну ситуацію і вкажіть шлях професійного виходу з неї.

До соціального працівника звернулися батьки неповнолітнього хлопчика, який, посварившись з ними, пішов із дому. Проїшло вже два дні як його немає. Знайомі бачили хлопця на вокзалі, коли той сідав у вагон.

Варіант 8

1. Сутність та напрямки соціальної геронтології.
2. Назвіть форми вуличної роботи. Виберіть правильну відповідь:
 - а) консультація, надання медичної допомоги;
 - б) надання мінімальних соціальних послуг (доставка їжі, одягу);
 - в) ігротеки, дискотеки, вуличний театр, консультування, пункт соціальної підтримки, надання інформації.
3. Проаналізуйте проблемну ситуацію і вкажіть шлях професійного виходу з неї.

У класі навчається дівчинка з ДЦП. Вчителі ставляться до неї так, як і до інших дітей. Однокласники ображають, обзивають її. Дівчинка дуже переживає, не хоче ходити до школи.

Варіант 9

1. Соціальна робота з жінками.
2. Що таке соціальні служби? Виберіть найбільш повну відповідь.
 - а) соціальні служби — це сукупність спеціалізованих закладів соціального обслуговування;
 - б) соціальні служби — це державні і недержавні органи, які надають соціальну допомогу населенню;
 - в) соціальні служби — це сукупність державних і недержавних органів управління, структур і спеціалізованих закладів соціального обслуговування, які надають соціальну "допомогу і послуги з метою подолання або пом'якшення складової ситуації.

3. Проаналізуйте проблемну ситуацію і вкажіть шлях професійного виходу з неї.

До соціального працівника звернулися сусіди з проханням вплинути на батьків 9-річної дівчинки. Вони звинуватили матір і чоловіка, що з нею проживає, у знущанні над дівчинкою, яка, за їх словами, часто плаче.

Варіант 10

1. Специфіка соціальної роботи із військовослужбовцями та їх сім'ями.
2. Що таке соціальна реабілітація? Із наведених відповідей виберіть правильну:
 - а) соціальна реабілітація — комплекс медичних, психологічних заходів, спрямованих на відновлення порушених функцій організму;
 - б) соціальна реабілітація — це вплив, що визначається соціальною підтримкою і соціальним захистом людей, які цього потребують;
 - в) соціальна реабілітація — це відновлення основних соціальних функцій особистості, соціальної групи, суспільного інституту, їх соціальної ролі як суб'єктів основних сфер життя суспільства.
3. Проаналізуйте проблемну ситуацію і визначте шлях професійного виходу з неї.

Хлопчик, якого усиновили батьки 13 років тому дізнався, що батьки, які його виховують, — не рідні йому. Він почав тікати з дому, робив шкоду, перестав слухатися батьків. Батьки в розпачі і не знають, що робити.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ (ІСПИТУ)

1. Феномен соціальної роботи як наукова теорія і суспільна практика.
2. Історія розвитку соціальної роботи в Україні.
3. Основні категорії і поняття соціальної роботи.
4. Закономірності соціальної роботи.
5. Принципи соціальної роботи.
6. Становлення парадигми соціальної роботи.
7. Соціальна робота у понятійному просторі. Рівні соціальної роботи.

8. Соціальна робота у структурі соціальних наук.
9. Цінності в соціальній роботі.
10. Соціальна робота як наука.
11. Соціальна робота як суспільна практика.
12. Соціальна робота як навчальна дисципліна.
13. Актуальність проблем соціальної роботи в Україні.
14. Уявлення про методологію та метод соціальної роботи у західній науці.
15. Системний підхід як методологія та метод соціальної роботи.
16. “Близькозарубіжні” та вітчизняні парадигми соціальної роботи.
17. Взаємозв’язок соціальної політики та соціальної роботи.
18. Соціальна робота і суспільні рухи.
19. Соціальна робота в полікультурному суспільстві.
20. Морально-гуманістичні атрибути соціальної роботи.
21. Основи волонтерського руху в соціальній роботі.
22. Феноменологія поняття “клієнт” у соціальній роботі.
23. Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи.
24. Громадські та благодійні організації в системі соціальної роботи.
25. Третій сектор та його роль у соціальному захисті населення.
26. Специфіка соціальної роботи у сільській місцевості.
27. Специфіка соціальної роботи в пенітенціарних закладах.
28. Специфіка соціальної роботи в етнічному середовищі.
29. Соціально-медичні аспекти соціальної роботи.
30. Основні напрямки та досвід зарубіжної соціальної роботи.
31. Галузі діяльності та функції соціального працівника.
32. Соціальна робота в системі культурно-дозвільній діяльності.
33. Мистецтво як засіб впливу на клієнтів з проблемами.
34. Сутність управління та менеджменту в соціальній роботі.
35. Професійні ризики в соціальній роботі.
36. Врахування факторів дискримінації в соціальній роботі.
37. Сутність та напрямки соціальної геронтології.
38. Етичний кодекс соціального працівника.
39. Соціальна робота з різними групами дітей і молоді.
40. Поняття “супервізорство” в соціальній роботі та його зміст.
41. Соціальна робота в сфері зайнятості.
42. Соціальний захист дитинства.
43. Соціальний захист інтересів жінок.
44. Соціальна робота з людьми похилого віку.
45. Проблема бездомності та шляхи її подолання.
46. Соціальна робота з молоддю.

47. Міграція та проблеми соціальної роботи.
48. Девіантна поведінка як проблема соціальної роботи.
49. Соціальна робота в релігійних організаціях.
50. Професійні ризики в соціальній роботі.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ (УМОВИ ЗАЛІКУ, ІСПИТУ)

У з'ясуванні критеріїв оцінювання враховується рівень набуття теоретичних знань, сформованості відповідних практичних умінь та навичок, творче їх застосування.

Відмітка про зарахування ставиться за глибокі знання з теоретичних питань курсу, за системний підхід до їх висвітлення, якщо у викладенні матеріалу є несуттєві прогалини й помилки, немає достатньої систематизації й послідовності, висновки доказові, але містять окремі неточності. Мінімум достатній рівень навчальних досягнень (якщо у викладанні матеріалу є суттєві прогалини, відсутня його систематизація, мають місце суттєві помилки, в тому числі у висновках, слабка аргументація) також може стати підставою для виставлення відмітки про зарахування.

Якщо магістрант виявив поверхові знання теоретичного матеріалу, у його викладі відзначається порушення послідовності, логіки та головний зміст матеріалу не розкритий, ставиться відмітка про не зарахування.

ГЛОСАРІЙ

Вулична соціальна робота — новий тип соціальної роботи, це першину крок до дитини, яка з тих чи інших причин опинилася на вулиці, в скрутних життєвих обставинах і має травмований досвід стосунків з оточуючими.

Волонтерство — добровільна робота на засадах неприбуткової діяльності, без заробітної плати, без просування на службі, спрямована на добробут і процвітання спільнот та суспільства в цілому.

Волонтерський рух — добровільний рух, спрямований на самовиховання, саморозвиток та самореалізацію волонтерів та добровільних помічників через добродійну неприбуткову та вмотивовану діяльність, яка має суспільно корисний характер.

Групова соціальна робота — форма соціальної роботи, яка полягає в роботі з групою осіб, що мають подібні проблеми чи близькі інтереси.

Індивідуальна соціальна робота — форма соціальної роботи, що полягає у співпраці соціального працівника та клієнта і спрямована на подолання життєвих труднощів, збереження, підвищення соціального статусу останнього.

Клієнт соціальної служби — людина, яка користується можливими послугами соціальних закладів, безпосередньо звертається за допомогою, при цьому обов'язковою є наявність усної згоди або контракту щодо надання послуг.

Методи соціальної роботи — сукупність прийомів та засобів впливу на клієнта, соціальну групу, різноманітні організації для досягнення мети професійної діяльності. Розв'язання соціальних проблем та вибір методів, обумовлений особливостями об'єкта, на якого спрямована діяльність соціального працівника, а також умовами соціального середовища.

Система центрів ЦСССДМ — сукупність державних спеціалізованих закладів, що здійснюють на підставі єдиних законодавчих, інформаційних, методологічних, організаційних та методичних стандартів, узгоджені та координовані дії для досягнення спільної мети, яка полягає у здійсненні ефективної соціальної роботи.

Соціальна педагогіка — розділ педагогіки, що вивчає особливості організації соціального виховання, виховні можливості соціального середовища та оптимальні умови соціалізації особистості.

Соціальна політика — складова частина внутрішньої політики держави, яка реалізується у соціальних програмах та практиці регулювання відносин у суспільстві в інтересах загальних соціальних груп населення.

Соціальна профілактика — вид соціальної роботи, яка спрямована на здійснення системи економічних, політичних, правових, медичних, психолого-педагогічних заходів, спрямованих на попередження, обмеження, локалізацію негативних явищ у соціальному середовищі.

Соціальна реабілітація — вид соціальної роботи, яка спрямована на здійснення системи заходів, спрямованих на відновлення порушених чи втрачених індивідом спільних зв'язків та відносин внаслідок стану здоров'я зі стійкими розладами функцій організму, зміни соціального статусу.

Соціальна реклама — інформація з питань здорового способу життя, охорони здоров'я, екології, збереження енергоресурсів, профілактики правопорушень, соціального захисту та безпеки населення,

яка не має комерційного характеру і спрямована на дітей, підлітків, молодь, жінок, різні категорії сімей.

Соціальна робота — цілеспрямована діяльність у суспільстві через уповноважені органи, спрямована на забезпечення соціального, культурного та матеріального рівня життя всіх членів суспільства та спрямована на надання допомоги різним категоріям людей.

Соціальна робота з дітьми та молоддю — вид соціальної роботи, спрямований на здійснення системи заходів з метою відновлення морального, психічного та фізичного стану дітей та молоді, їх соціальних функцій, приведення індивідуальної чи колективної поведінки у відповідність до загально визначених суспільних правил і норм.

Соціальна робота в школі — спеціалізація в соціальній роботі, спрямована на залучення учнів у шкільне життя, на координування зусиль школи, сім'ї та громади для досягнення цієї мети.

Соціальна робота з сім'єю — система взаємодії соціальних органів держави та суспільства і сім'ї, спрямована на поліпшення матеріально-побутових умов життєдіяльності сім'ї, розширення її можливостей у здійсненні прав і свобод, визначених міжнародними та державними документами, забезпечення повноцінного фізичного, морального, духовного розвитку всіх її членів, залучення до трудового, творчого процесу, надання можливостей для саморозвитку та самореалізації кожного члена сім'ї окремо та всієї сім'ї разом.

Соціальний менеджмент — управління системою соціальної роботи, спрямоване на реалізацію завдань та пошук оптимальних шляхів їх вирішення.

Соціальний працівник — професійно підготовлений спеціаліст, який працює в державних та недержавних органах соціального захисту та підтримки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Агапов Е. П.* Введение в социологию. — Ростов н/Д, 1997.
2. *Бочарова В. Г.* Социальная работа: знакомство с профессией. — М., 1993.
3. *Голованова Т. П., Гапон Ю. П.* Волонтерство в соціальній роботі як феномен цивілізованого суспільства. — Запоріжжя, 1996.
4. *Гуслякова Л. Г.* Объект, предмет и методы социальной работы. Социальная работа в системе наук. — Барнаул, 1998.

5. *Деватко И. Ф.* Диагностическая процедура в социологии: очерк истории и теории. — М., 1993.
6. *Дельперс Н.* Защита прав и свобод граждан преклонного возраста. — М., 1993.
7. *Дозл М., Шардлоу С.* Практика социальной работы. — М., 1995.
8. *Дубинский В. И.* Социальная работа в Германии. — М., 1998.
9. *Жмир В.* Соціальна держава, соціальна політика, соціальна робота (спроба концептуального аналізу) // Соціальна політика і соціальна робота. — К., 1997. — № 1 (2).
10. *Карсавин Л. П.* Монашество в средние века. — М., 1992.
11. *Киево-Печерский* патерик, или Сказания о житии и подвигах Святых Угодников Киево-Печерской Лавры. — К., 1991.
12. *Козлов А. А.* Социальная работа за рубежом: события, тенденции, перспективы: Сб. науч. очерков. — М., 1998.
13. *Коломойцев В.* Новый курс України // Голос України. — 1997. — 16 верес.
14. *Кондрашенко В. Г., Донской Д. И.* Общая психотерапия. — Минск, 1997.
15. *Котляров И. В.* Теоретические основы социального проектирования. — Минск, 1989.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план з дисципліни “Соціальна робота”, “Теорія соціальної роботи”, “Технології соціальної роботи”, “Методи соціально-педагогічних досліджень”	5
Зміст з дисципліни “Соціальна робота”, “Теорія соціальної роботи”, “Технології соціальної роботи”, “Методи соціально-педагогічних досліджень”	6
Питання для рефератів та інформаційних повідомлень	13
Питання для самоконтролю	15
Питання до модульного контролю	18
Питання до заліку (іспиту)	25
Критерії оцінювання (умови заліку, іспиту)	27
Глосарій	27
Список літератури	29

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. М. Толкачова*
Комп’ютерне верстання *О. Л. Тищенко*

Зам. № ВКЦ-4864

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Ум. друк. арк. 1,80. Обл.-вид. арк. 0,58.
Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП
ДП “Видавничий дім “Персонал”
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008 р.*